

Vauhditetaan ruokaketjun päästövähennyksiä

Suomalainen elintarviketeollisuus on vahvasti sitoutunut ilmastotavoitteiden edistämiseen. Elintarviketeollisuudelle on ominaista, että sen toiminnasta aiheutuu vain vähän suoria kasvihuonekaasupäästöjä ja päästöt painottuvat erityisesti alkutuotantoon. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää siten koko ruokaketjun määrätietoista vähähiilistymistä. Elintarviketeollisuus haluaa näyttää suuntaa, miten koko toimiala uudistuu ja sen kilpailukyky vahvistuu.

Ruokaketjun päästövähennysten edelleen vauhdittamiseksi ensimmäinen askel on varmistaa, että **päästövaikutusten laskentamallit** ovat kustannustehokkaita ja soveltuvat käyttöön laajasti. Luonnonvarakeskuksen Ruoka-LCA-laskentaohjeistus on tärkeä avaus tuotetasoisten elinkaariarviointien yhtenäistämiseksi, mutta päästölaskennan harmonisoituminen edellyttää mallien jatkokehittämistä.

Vertailukelpoisuuden ohella keskeistä on kustannustehokkuus, joka mahdollistaa laskentamallien käytön kaikenkokoisille yrityksille. Vasta se luo edellytykset, että kuluttajavalinnat ja julkiset hankinnat voivat tosiasiallisesti ohjata ja kannustaa kestävämpiin tuotantotapoihin.

Toinen ratkaiseva osa päästövähennysten vauhdittamisessa on vahvojen kannustinten luominen. Ne mahdollistavat investoinnit koko ruokaketjun vähähiilistymiseen kaikenkokoisille toimijoille.

Ruokaketjun päästövähennysten perusedellytyksenä on vakaa sääntely- ja toimintaympäristö, joka luo pohjan sille, että ala voi tehdä osansa ilmastotyössä ja jatkaa työllisyyden, alueiden elinvoiman ja huoltovarmuuden vahvana lähteenä.

Ruokaketjun päästövähennyksiä saadaan vauhditettua, kun

- Ilmastopoliittisten toimien suunnittelussa ja toimeenpanossa huomioidaan ilmastovaikutusten ohella kotimainen ruokaturva, huoltovarmuus ja sosiaalinen kestävyys. Toimet on tärkeää suunnitella niin, että ne tuottavat kustannustehokkaasti ja paikalliset olosuhteet huomioiden parhaat ilmasto- ja ympäristöhyödyt.
- Alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden energiasiirtymää tuetaan käynnistämällä siirtymää vauhdittava ohjelma. Ohjelmalla edistettäisiin sähköistymistä ja irtaantumista fossiilisesta tuontienergiasta sekä kannustettaisiin uuden teknologian käyttöönottoon koko ruokaketjussa.
- Biokaasun käytön ja tuotannon edistämiseksi asetetaan pitkän aikavälin tavoite (4 TWh) sekä ohjelma ja kannustimia tukemaan tavoitteen saavuttamista. Biokaasu on uusiutuvana energiana keskeisessä roolissa energiasiirtymässä. Se tehostaa biomassojen ravinnekiertoa, vähentää ravinnekuormitusta ja vahvistaa sekä energia- että ravinneomavaraisuutta.
- Vaihtoehtoisten polttoaineiden ja biokaasun jakeluinfrastruktuurin kehittämisen tukemista jatketaan. Biokaasu pitää huomioida yhdenvertaisesti ja teknologianeutraalisti sen jakeluinfrastruktuurin kehittämiseksi muiden ratkaisujen rinnalla. Kattava infrastruktuuri on välttämätön edellytys päästöjen vähentämiselle erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Biokaasulla on myös suuri potentiaali merenkulun ja teollisuuden sovelluksissa.

- Investointituet kotimaisten raaka-aineiden ja kestävien ruokainnovaatioiden jatkojalostukseen sekä tuotannon laajentamiseen teolliseen mittakaavaan varmistetaan. Myös innovaatioiden pääsyä markkinoille pitää edistää. Ruokaketjun kyky investoida päästöjä vähentäviin ratkaisuihin on turvattava ja siihen tarvitaan yhteiskunnan tukea samalla tavalla kuin muut toimialat ovat saaneet.
- Investointiverohyvityksen käyttöalaa elintarviketeollisuuden puhtaan siirtymän investointeihin laajennetaan. Puhtaiden investointien verokannustinten hyödyntäminen ei ole kaikille yrityksille mahdollista. Nykyiset alarajat (50 milj. €) sulkevat suuren osan elintarviketeollisuuden yrityksistä tukien ulkopuolelle.
- Yritysten maksamat menot elinkeinotoiminnasta aiheutuvien ilmasto- ja ympäristövaikutusten estämiseksi tai rajoittamiseksi muutetaan verovähennyskelpoisiksi. Vapaaehtoisia hyvityksiä voidaan käyttää ilmastomuutoksen torjunnassa. Niiden vähennyskelpoisuus yritysverotuksessa on oikeudellisesti epäselvä, koska tämänkaltaisia aineettomia hyvityksiä ei ole selkeästi määritelty vähennyskelpoiseksi.
- Ei oteta käyttöön pistemäisiä veroja yritysten ilmasto- ja ympäristöohjauksen välineiksi, koska verot heikentävät kilpailukykyä ja toimintaympäristön ennakoitavuutta. Alan päästövähennykset eivät synny verottamalla, vaan vahvistamalla toimintaympäristön ennakoitavuutta ja tukemalla vähähiilisiä ratkaisuja.
- Vapaaehtoisen energiatehokkuussopimusjärjestelmän jatkuvuus ja kannustavuus turvataan. Energiatehokkuussopimukseen liittymisen ja energiatukien on vastaisuuksellakin tuettava kustannustehokkaita päästövähennyksiä elintarviketeollisuudessa. Energiatehokkuussopimukset ovat tuottaneet huomattavia energiasäästöjä ja osoittautuneet menestyksekkääksi tavaksi edistää energiatehokkuutta alan yrityksissä.
- Hyväkuntoisten turvepeltojen viljely mahdollistetaan myös tulevaisuudessa. Turvepeltojen päästövähennyksiä voidaan edistää vapaaehtoisuuteen ja kustannustehokkuuteen perustuen. Kannusteita toimiviin ratkaisuihin on vahvistettava, kuten säättösalaojitukseen.
- Kompensoidaan täysimääräisesti kustannusten nousu, joka aiheutuu kansallisesti toteutetusta liikenteen päästökaupan laajentamisesta työkoneisiin. Uuden päästökaupan tuloja pitäisi kohdentaa alkutuotannon energiasiirtymän vauhdittamiseen ja vähäpäästöisten työkoneiden hankintaan.
- Maataloutta kannustetaan fossiilittomien energiamuotojen käyttöön nykyistä tehokkaammin. Yksi keino tähän olisi maatalouden polttoaineveron palautuksen uudistaminen asteittain pitkillä siirtymäajoilla siten, että fossiiliseen energiaan käytetyn polttoaineveron palautuksen osuus siirrettäisiin Maatalouden kehittämisrahaston (Makera) investointitukien vahvistamiseen.

Lisätietoja:

Vastuullisuuden ja kestävä kehityksen asiantuntija

Laura Aalto, puh. 040 525 0395, laura.aalto@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry, www.etl.fi

